

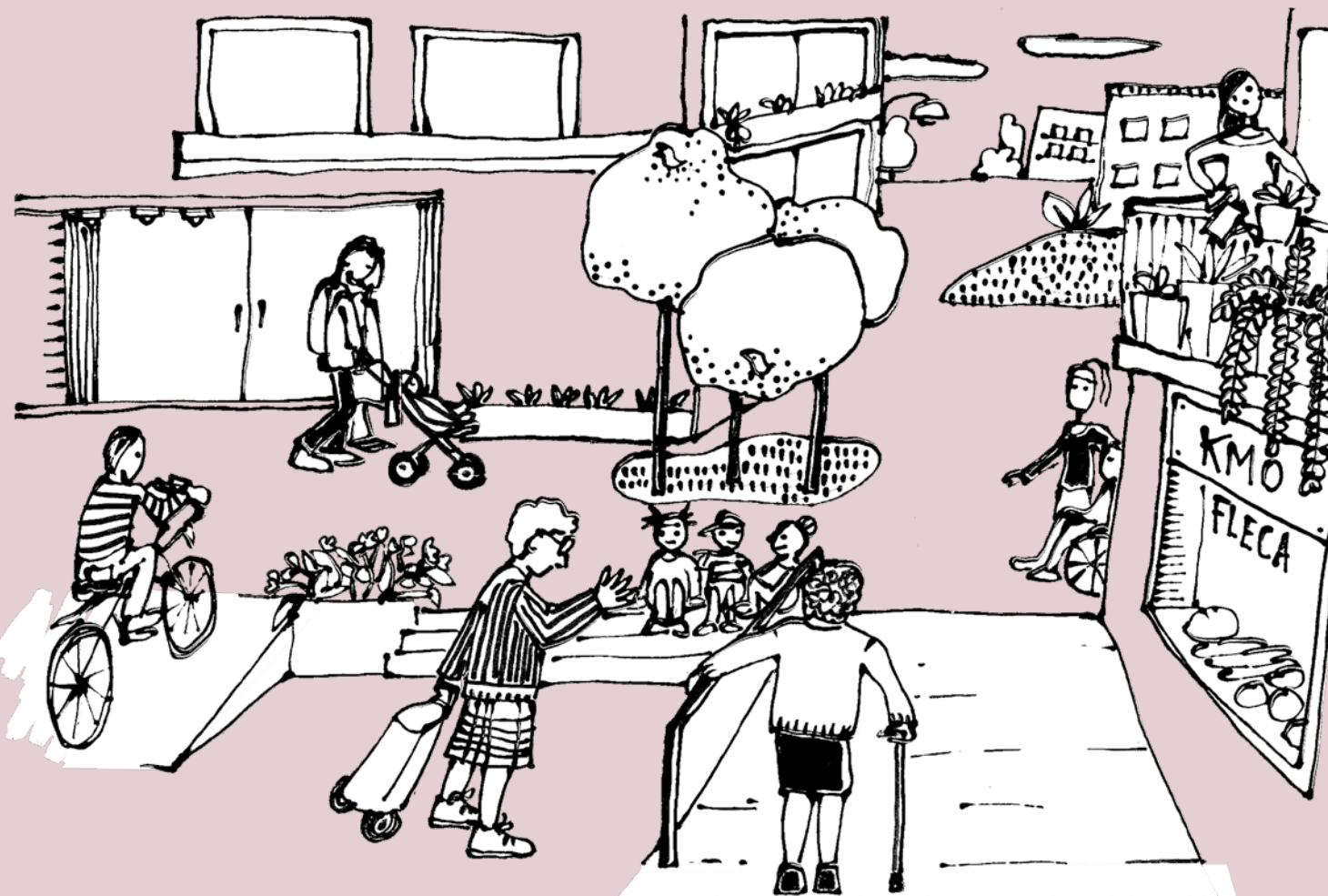
Espais i gènere. Un urbanisme feminista és possible

Urbanisme i gènere

L'urbanisme, és a dir, la manera com ha estat dissenyat l'espai, no és neutre. Des dels anys 70 que la teoria feminista afirma que parteix d'un biaix de gènere: és androcèntric i reproduïx les relacions de poder tradicionals. A més, també hi ha altres factors com l'edat, l'origen, la diversitat funcional o la religió que no han estat tinguts en compte, sinó que el model des del qual es parteix és el d'un home, adult, productiu, heterosexual, sense discapacitats, occidental i amb diners.

La divisió artificial de l'espai entre públic i privat, i el fet que es valorin diferent les activitats que s'hi realitzen (les dones encara són responsables de la cura i les tasques domèstiques, indispensables per a la vida, però infravalorades) ha determinat com les ciutats s'han distribuït (donant prioritat al transport privat, situant indústries a les afores...). A més, el disseny urbà influeix directament i de forma diferent en la quotidianitat de les persones.

La manera com s'ha abordat la prevenció de la violència als espais públics ha estat des de l'òptica masculina, identificant com a violència únicament les situacions tipificades com a delictes, deixant de banda la majoria d'actes que generen por i inseguretats en les persones vulnerabilitzades.

En un context patriarcal com el que tenim, el gènere fa que percebem diferent la (in)seguretat: el risc de patir una agressió és molt més alt per a les dones, per a la gent gran, per a persones racialitzades, trans... Per a les dones té a veure amb llurs cossos sexuats, acaba limitant la seva llibertat i mobilitat en termes d'espai i de temps, i conseqüentment, la seva participació pública es veu reduïda.

La vivència de patir una possible agressió és diferent: no és el mateix que et robin a que et magregin o et violin. La vergonya, l'autoculpabilització, el descrèdit i el silenci caracteritzen les agressions sexuals a dones.

També la naturalització d'aquesta inseguretat (podem no ser-ne conscients de les exclusions que genera, però l'assumim des de petites) i la legitimitat de les violències (fruit d'entendre que, per una part, les dones són inferiors, propietat dels homes i que ocupen un espai que no els pertany, i que, per l'altra, els homes no poden controlar els seus impulsos sexuals).

A les dones se les ha socialitzat en la por i en prendre mesures d'autoprotecció (algunes són restrictives com ara evitar passar per segons quins carrers, evitar sortir de nit, acostumar a anar acompanyades o dur elements de defensa), cosa que trasllada la responsabilitat de la prevenció en elles i no en qui hauria de recaure: l'agressor/els agressors.

I si les agredeixen, se'ls fa difícil reaccionar de forma activa, perquè no se les ha ensenyat a defensar-se, sinó a adaptar-se, a ser amables, a parlar de forma indirecta, no brusca... Moltes viuen les agressions de forma solitària i callen, perquè se'ls fa creure que és culpa seva.

Autodefensa feminista

Cada cop es fa més evident la necessitat de l'apropiació de l'espai públic per trencar aquest cicle i de l'autodefensa feminista (tant individual com col·lectiva). Però en què consisteix?

- en aprendre a defensar-se davant una agressió (verbalment, física, atacant o fugint);
- en aprendre a estimar i valorar el propi cos;
- en aprendre a defensar la dignitat i els propis drets com a ciutadanes;
- en ser conscients que se'ns ha socialitzat en la por i en la culpa, no en la defensa;
- en ser conscients que allò personal és polític (que el que em passa a mi, no em passa perquè sóc jo, sinó que també li passa a les altres);
- en ser conscients que la violència masclista és una eina que fonamenta el patriarcat;
- i en comprovar que la sororitat és sanadora.

.....

En definitiva, és un conjunt d'actituds, sabers i recursos físics que ens fan viure millor, sortir de la passivitat i, fins i tot, a prevenir les violències que puguem viure en les nostres relacions. A més, com que són sessions grupals no mixtes, s'acaba generant un espai de sororitat que multiplica els efectes positius, s'aprèn a no jutjar les altres i sí a donar-se suport mutu. Es diferencia de la defensa personal en que a les sessions d'aquesta última no s'aborda ni l'autoestima ni el feminisme.

Un urbanisme amb perspectiva de gènere és possible!

Com afirma l'entitat especialista *Collectiu Punt 6*, l'urbanisme amb perspectiva de gènere aporta una visió més àmplia, perquè recull les vivències i les necessitats de diversitat de persones i reconeix i fa visible l'experiència quotidiana i necessitats específiques de les dones. Assenyala la necessitat de posar de relleu les 4 esferes de la vida quotidiana d'una persona: la laboral, la reproductiva, la personal i la comunitària. Segons aquestes professionals, els elements que caracteritzen uns entorns segurs i vivibles són:

LA VISIBILITAT: veure i ser vistes.

LA SENYALITZACIÓ: saber on ets i on vas.

LA VIGILÀNCIA: poder escapar i trobar suport.

L'EQUIPAMENT: ambients nets, acollidors i accessibles.

LA VITALITAT I LA COMUNITAT: espais vius i amb xarxa.

Quins són els mecanismes per analitzar l'espai urbà amb perspectiva de gènere interseccional? Una auditoria de gènere o diagnòstic que contempli tant recollida de dades quantitatives com qualitatives, organitzant, per exemple, marxes exploratòries (ruta urbana participada) i mapant-ne els riscos (mitjançant mapes on identificar i ubicar zones que representen amenaces i vulnerabilitats).

L'Ajuntament de Barcelona, a través d'un Pla de Barris, i en col·laboració amb el *Collectiu Punt 6* i *Equal Saree*, van publicar un quadern per difondre la metodologia emprada per a les marxes exploratòries i facilitar el seu impuls. Són cada vegada més nombroses les ciutats on s'han realitzat aquestes marxes, inclosa Lleida.

Volem espais universitaris segurs

La UdL ha engegat el 2020 un projecte de sensibilització i participatiu amb el qual vol analitzar els entorns universitaris amb perspectiva de gènere. L'objectiu és detectar els punts foscos, elaborar un seguit de mesures correctores i així assegurar uns entorns universitaris segurs i accessibles per a tothom. Consistirà en el desplegament d'un mapa virtual i uns tallers participatius, oberts a tota la comunitat universitària. Del resultat del procés participatiu en resultarà un informe amb el qual emprendre mesures de millora.

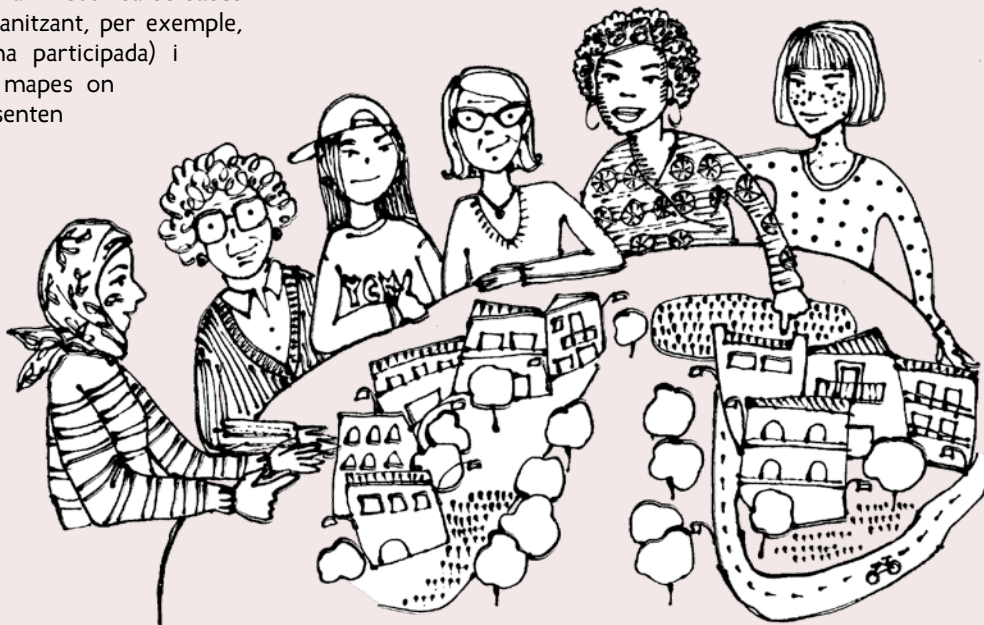
Per a més info...

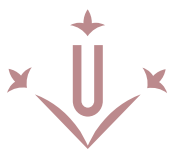
www.punt6.org
www.equalsaree.org

"Dones treballant. Guia de reconeixement urbà amb perspectiva de gènere", *Collectiu Punt 6*.

"Quaderns metodològics feministes. Urbanisme i gènere: marxes exploratòries de vida quotidiana". Ajuntament de Barcelona, febrer de 2019.

Guide d'aménagement, Programme Femmes et Ville de la Ville de Montréal, Montreal, 2002

Universitat de Lleida
Centre d'Igualtat
d'Oportunitats i Promoció
de les Dones Dolors Piera

Campus de Cappont
C. de Jaume II, 71
Edifici Polivalent (despatx 0.20)
25001 Lleida (Catalunya)
Tel. +34 973 70 27 57 - 973 70 33 96 - 973 70 66 23

cdp@udl.cat
<http://www.cdp.udl.cat>

Segueix-nos!

centredolorspiera

@centrecdp

dolorspiera

